

Entreewoning Groote Scheere Hardenberg

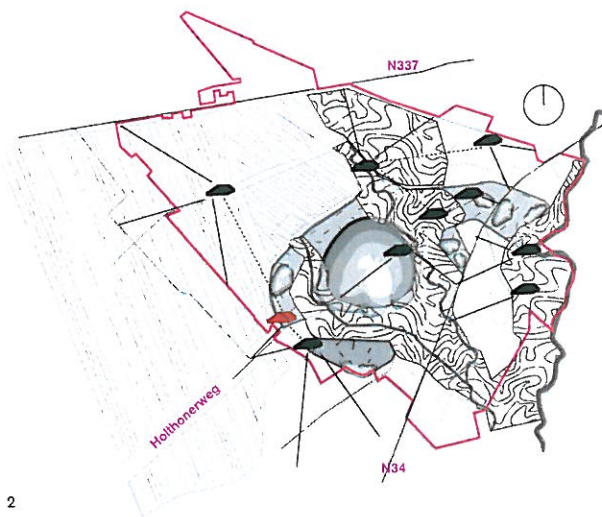
Bureau B+B stedenbouw en landschapsarchitectuur

Landgoed de Groote Scheere is hoognodig aan onderhoud toe en aan een economische impuls om dit te kunnen financieren. Ontwerpbureau B+B heeft een opvallende visie ontwikkeld voor de inpassing van nieuwe woningen op het landgoed. De locaties zijn gebaseerd op overgangen in het omringende landschap, de architectuur is afgestemd op de streekeigen agrarische bebouwing. De visie wordt nu aan de praktijk onderworpen. De eerste woning staat.

Mascha van Damme

Landgoed de Groote Scheere ligt tegen de noordelijke grens van de Overijsselse gemeente Hardenberg, op luttele kilometers afstand van de Drentse vestingstad Coevorden. De kern van het landgoed vormt het huis De Grote Scheer aan de Coevordense of Kleine Vecht. Dit huis werd al in 1426 vermeld als havezate, een middeleeuws verdedigbaar huis omgeven door een gracht, waaraan de adellijke bezitters hun bestuurlijke macht ontleenden. Zij hadden namelijk het recht om zitting te nemen in de ridderschap van Overijssel. De havezate werd in 1791 afgebroken en jaren later vervangen door een nieuw landhuis.

Het bijbehorende, 800 hectare grote landgoed sterkt zich uit over de oude Holthoner Es. Aan het landgoed waren van oudsher twaalf pachtboerderijen verbonden, waardoor het middeleeuwse veenmoeras in de loop der tijd veranderde in een gevarieerd, kleinschalig cultuurlandschap met houtwallen, loofbossen, weilanden en akkers. De historische boerderijen staan aan de rand van de bolvormige es. Eromheen liggen de lagere beekdalen van de Vecht en het veen- en heideontginningsgebied.

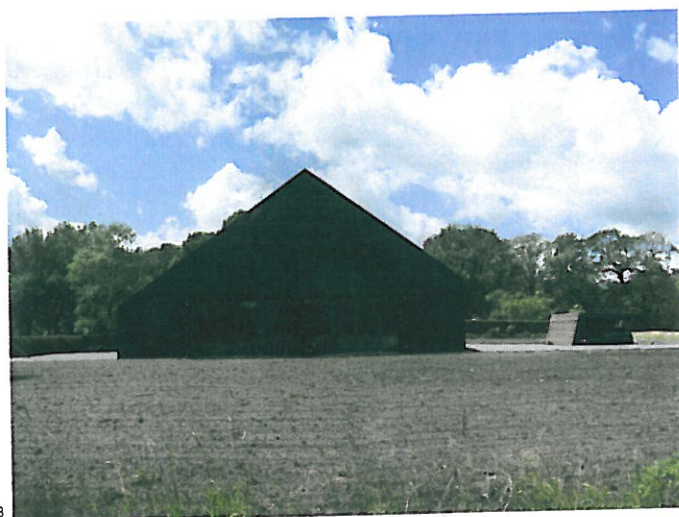

2

- 1 Noordwestgevel met schuur
- 2 Situatie met posities van de nieuwe woningen en zichtlijnen, in rood de pilotwoning
- 3 Noordoostgevel met verticaal scharnierende luiken
- 4 Vanuit het noorden, aan de overkant boerderij de Eindhoeve

Woningbouw financieert natuurbeheer

Net als zo veel landgoederen in Nederland kampt de Groote Scheere met een gebrek aan economische middelen om het landgoed te kunnen onderhouden en is het gedwongen nieuwe bestaansmiddelen aan te boren. De bospercelen kosten tegenwoordig meer dan ze opbrengen en ook de landbouw staat onder druk. Een aantal boerderijen is tegenwoordig alleen nog in gebruik als woning. Met de rood voor groenregeling in het achterhoofd werd ontwerpbureau B+B in 2003 door eigenaar ASR (voorheen Fortis Vastgoed) gevraagd een plan te maken voor de landschappelijke inpassing van de economisch benodigde 9 + 1 woningen (rood) om de natuurwaarden te kunnen herstellen en verbeteren (groen).

3

4

5

6

Opzettelijk is niet gekozen voor compacte bebouwing op de minst zichtbare plek, waarmee de schade aan het landschap tot een minimum wordt beperkt, maar zijn de mooiste woonplekken uitgekozen. De opdracht vroeg om meer dan een eenduidige architectonische uitstraling om de relatie tussen de woningen onderling en de samenhang van het landgoed als eenheid te verduidelijken. B+B heeft eerst is in kaart gebracht waar beslist niet gebouwd mocht worden en vervolgens alle locaties bepaald, die door zichtlijnen met elkaar verbonden konden worden. Niet geheel toevallig bleken deze te liggen op overgangsgebieden in het landschap. Vanaf verschillende standpunten op de belangrijkste routes door en rond het gebied hebben bezoekers straks steeds een of twee woningen in het vizier.

Nieuwe woningtypologie

Zoals de historische pachtboerderijen te herkennen aan de kleuren van hun luiken, zijn de nieuwe woningen architectonisch familie van elkaar. De karakteristieke en streekeigen boerderijen en bijgebouwen zijn als uitgangspunt genomen voor de nieuwe woontypologieën. B+B heeft grote schuurachtige casco's ontworpen, die in inhoud variëren van 375 tot 1000 m³, met een

6

vormverhouding van de klassieke hallenboerderij, waarvan het dak zich als 3:1 verhoudt tot de gevel. Het materiaalgebruik is geïnspireerd op de gebouwen in de omgeving: de schuren zijn vaak opgetrokken met zwarte, gepotsdekselde houten delen en de daken van de bakstenen boerderijen in de omgeving zijn deels met pannen en deels met riet gedekt.

Het standaardtype is per plek schetsmatig uitgewerkt. De woningen reageren direct op hun omgeving en accentueren als het ware de verschillen in het landschap, zodat de overgang tussen hoog en laag, nat en droog of de begroeiing in de vorm zichtbaar wordt. Dit levert bijvoorbeeld een rietwoning, een eswoning en een beekwoning op. De beekwoning staat tussen twee boscomplexen in en wordt gesplitst door de beek. Het dak van het hoofddeel gaat over in het terras, dat een brug over de beek vormt en weer overgaat in het dak aan de zijde van het water. Om het uitgestrekte landschap niet verder te onderbreken dan nodig is, en omdat de grond waarop de woningen staande openingen, die refereren aan staldeuren en hooiluiken. Deze zijn voorzien van opklapbare luiken, die in opgeklapte stand als zonnescherm fungeren. Aan de constructie van de zware luiken kwam een machinebouwer te pas. De houten gevels zijn doorgetrokken tot een terras, de privé-buitenruimte, en een halfopen kapschuur.

De woning is opgeleverd als een flexibel casco met één grote ruimte. Van hieruit leidt een steile trap naar een hooizolderachtige verdieping, die midden in de open ruimte hangt. Smalle, horizontale zoldervensters bieden van hieraf

vrij uitzicht op het omringende landgoed. Onder het hele huis is een vrij in-deelbare kelder aangebracht.

Toekomst

Over een aantal maanden wordt het nieuwe bestemmingplan vastgesteld, dat de contouren van het landgoed volgt en een dubbele bestemming heeft. Dan kan het resterende 'rood' en het bijbehorende 'groen' worden gerealiseerd. In de visie van B+B kunnen bezoekers in de toekomst aan de hand van een bewegwijzerde wandelroute langs de woningen het landschap ontdekken. Als de pilotwoning wordt verkocht en de andere woningen worden gebouwd, zal blijken of het concept werkt om dure woningen zonder eigen tuin te realiseren op een bestaand landgoed. Daarmee heeft dit project een grote voorbeeldfunctie en wordt het tegelijkertijd met argusogen bekeken.

Architect Bureau B+B stedenbouw en landschapsarchitectuur i.s.m Aad Krom
Opdrachtgever ASR Vastgoed Landelijk, Utrecht
Hoofdaannemer Bouwbedrijf Zweers & Zn, Ane/Hardenberg
Constructeur Ingenieursbureau Rijnders, Paulowna
Oplevering Juli 2009

Bruto vloeroppervlakte 180 m² + kelder

Bruto inhoud 700 m³

Totale stichtingskosten € 370.000 excl. BTW (casco)

Foto's Lard Buurman

- 5 De zware verticaal scharnierende luiken zijn door een machinebouwer gemaakt
- 6 Zuidwestgevel met horizontaal scharnierende luiken, in gesloten toestand zijn de kieren tussen de planken zichtbaar.
- 7 Vanuit het zuiden, met entree
- 8 Plattegronden kelder, begane grond en verdieping plus doorsnede 1:400

